

Začínáme investovat a obchodovat na kapitálových trzích

David Štýbr

Úvod do problematiky akcií, komodit a forexu

popis technik analýz trhů

automatické obchodování

psychologie obchodníka

radý a tipy jak uspět na trzích

Začínáme investovat a obchodovat na kapitálových trzích

David Štýbr

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována ani šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Edice Finance pro každého

**Ing. David Štýbr a kolektiv
(Ing. Petr Klepetko, Bc. Pavlína Ondráčková)**

Začínáme investovat a obchodovat na kapitálových trzích

Vydala GRADA Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 4602. publikaci

Foto na obálce allphoto.cz
Realizace obálky Jan Dvořák
Sazba Antonín Plicka
Odpovědná redaktorka Ing. Lucie Pokorná
Počet stran 160
První vydání, Praha 2011
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© GRADA Publishing, a.s., 2011

ISBN 978-80-247-3648-8 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-7237-0 (elektronická verze ve formátu PDF)
ISBN 978-80-247-7238-7 (elektronická verze ve formátu EPUB)

GRADA Publishing: tel.: 234 264 401, fax 234 264 400, www.grada.cz

Obsah

Úvod	9
1. O obchodování a investování	11
2. Základní pojmy	13
3. Kapitálový trh a burzy	17
3.1 Kapitálový trh	18
3.1.1 Účastníci kapitálového trhu	18
3.1.1.1 Velcí hráči	18
3.1.1.2 Malí hráči	19
3.1.1.3 Broker	20
3.2 Burzy	20
3.2.1 Peněžní – akciové burzy	21
3.2.1.1 Pražská burza cenných papírů	22
3.2.2 Komoditní burzy	22
3.2.3 Měnová burza (Forex)	24
3.3 Základní aktiva	25
3.3.1 Akcie	25
3.3.2 Indexy	25
3.3.2.1 Vybrané indexy	26
3.3.3 Komodity	30
3.3.4 Měny	31
3.3.4.1 Spread	33
3.3.5 Opce	33
3.3.5.1 Co je opce	34
3.3.5.2 Typy opcí	35
3.3.5.3 Americká a evropská opce	38
3.3.5.4 Hodnota opcí	39
3.3.5.5 Greeks (Delta, Gama, Theta, Vega, Rho)	40
3.3.5.6 Ovlivnění ceny poptávkou a nabídkou	45
3.3.5.7 Bid-Ask Spread	46
3.3.5.8 Komise	47
4. Broker	49
4.1 Co přesně broker dělá	49
4.2 Výběr brokera	49
4.3 Český broker	51
4.4 Zahraniční broker	52

5. Práce na trzích	53
5.1 Obchodování	53
5.2 Investování	54
5.3 Práce s rizikem	54
5.3.1 Internetové připojení	55
5.3.2 Obchodní platforma	55
5.3.3 Počítač	55
6. Systém	57
6.1 Co je systém	58
6.2 Backtesting systému	59
6.2.1 Testované období	59
6.2.2 Ruční a automatizované testování	60
6.2.3 Sledované vlastnosti systému	60
7. Money management	63
7.1 Skladba portfolia	63
7.2 Řízení pozic	64
7.2.1 Dimenzování velikosti pozic	64
7.2.2 Výstupy z obchodů	64
8. Ztráty	67
8.1 Psychika	67
9. Grafy	69
9.1 Tick a svíčka	69
9.2 Grafy	70
9.2.1 Svíčkové grafy	71
9.2.2 Bar graf	72
9.2.3 Range bary	72
10. Technická analýza	75
10.1 Trendové čáry	75
10.2 Supporty a resistance	77
10.3 Priceaction	78
10.3.1 Pin bary	79
10.3.2 Inside bar	79
10.3.3 Shootingstar	80
10.4 Základní technické indikátory	80
10.4.1 Trendové ukazatele	81
10.4.1.1 Průměry	81
10.4.1.2 MACD	84
10.4.1.3 AverageTrueRange	84
10.4.1.4 Bolingerbands	85

10.4.2 Oscilátory	86
10.4.2.1 RSI	86
10.4.2.2 Stochastic	87
10.4.2.3 CCI indikátor	87
10.5 Optimalizace	88
10.5.1 Foreward analýza	89
10.6 Obchodní systém „Highlowbreakout“	89
10.7 Obchodní platformy	91
10.7.1 Základní přehled platforem	91
10.7.2 Jak vybrat platformu	92
11. Fundamentální analýza	95
11.1 Princip fundamentální analýzy	96
11.2 Obchodování fundamentu	99
11.3 Princip analýzy fundamentu	100
11.4 Globální fundamentální analýza	101
11.4.1 HDP	101
11.4.2 Státní rozpočet	102
11.4.3 Úroková míra	103
11.4.4 Peněžní nabídka	104
11.4.5 Inflace	104
11.4.6 Ekonomické a politické šoky	105
11.4.7 Pohyb zahraničního kapitálu	105
11.5 Odvětvová fundamentální analýza	106
11.5.1 Hospodářský cyklus	106
11.5.2 Struktura odvětví	107
11.5.3 Rozsah a úroveň regulace v odvětví	108
11.5.4 Životní cyklus odvětví	108
11.6 Firemní fundamentální analýza	109
11.7 Kde najít informace	119
12. Psychologická analýza	121
13. Obchodování opcí	123
13.1 Nákup opce	123
13.2 Prodej opce	128
13.3 Covered call	129
13.4 Dva typy opčních spreadů	130
13.4.1 Kalendářní spread	131
13.5 Vertikální spready	133
13.5.1 Bull put spread	133
13.6 Straddle a Strangle	134
13.7 Strategie collar	136
13.8 Software pro obchodování opcí	138

13.9 Příklady dalších spreadů	142
13.10 Shrnutí	145
14. Automatizované systémy	147
14.1 Rizika AOS	148
14.1.1 Stabilita prostředí	148
14.1.2 Správné nastavení	149
14.1.3 Nákup AOS	149
14.2 Výhody AOS	150
14.2.1 Koncentrace	150
14.2.2 Obchodovaná aktiva	150
14.2.3 Psychika	151
14.2.4 Minimalizace chyb	151
14.3 AOS souhrnem	151
Závěr	153
Příloha: Opční vzorce	155

Úvod

Publikace se zaměřuje na základy obchodování a investování na kapitálových trzích, vysvětlení pojmu kapitálový trh a popsání základních přístupů vlastní činnosti na trzích. Popsány budou také pokročilé techniky obchodování, včetně automatizovaných obchodních systémů, které nepotřebují zásah člověka.

Já sám se věnuji burzám a trhům již řadu let a neustále mě v poslední době překvapují noví a noví lidé, kteří se mě ptají na to jak začít na trzích vlastní aktivitu a velmi mě udivuje, s jak málo informacemi jsou schopni se do trhů pustit a na základě čeho jednájí.

Pevně doufám, že s pomocí této publikace se vám podaří dosáhnout vašeho cíle na trzích s co nejnižšími ztrátami. A to jak finančními, tak psychickými.

1. O obchodování a investování

V této knize představuji své způsoby investování a obchodování na světových finančních trzích. Investice do kapitálových trhů jsou u mnoha lidí stále velkým krokem do neznáma. Které kroky však byly kdy snadné a přesně jste věděli, do čeho jdete? Stejně jako vše ostatní, vyžaduje vstup na finanční trhy plánování, přípravu a důslednost při vykonávání vašich rozhodnutí. Investování do finančních trhů neznamená jen koupit si na 10 let akcie jedné společnosti a tiše plánovat ve svých snech, jak tato společnost vyroste a udělá z vás milionáře. Sen to není nereálný, zcela určitě se již stal, stává se a zase se stane. Vy si pak ale musíte být velmi jisti svým správným výběrem, a vědět, co děláte. V opačném případě budete spoléhat na své štěstí.

Investování a obchodování je základem lidské činnosti již odnepaměti. Výměna zboží, tzv. barter, je základem všeho. Cílem je dosáhnout takové výměny zboží, kdy mám na konci výměny vyšší užitek a pocit štěstí, než jsem měl bez věci a služby, kterou jsem směňoval. Je jen technickým detailem, že se postupem času univerzálním směnitelem staly peníze a různá finanční aktiva. Trhy z vás mohou udělat velmi šťastného ale i nešťastného člověka. Je potřeba si dopředu říci, proč to děláte a co je vaším cílem, a tomu pak vaše činnosti podřizovat.

Já osobně se obchodování na trzích věnuji již řadu let, během kterých jsem si vyzkoušel řadu technik, naučil se mnoho strategií, přečetl knihy, prodělal první peníze, prodělal další peníze. Protože jsem se ale nevzdal myšlenky, že na trzích vydělat lze, šel jsem dál svou cestou a hledal svou cestu k úspěchu na trzích. V současné době spravuji peníze klientů v investiční společnosti a stále se snažím rozvíjet svůj potenciál a znalosti.

Obecně vzato, na trzích platí to samé, co kdekoli jinde. Mluvím o tom kvůli následování obchodních stylů a strategií jiných lidí v domnění, že vám to pomůže dostat se ke svému cíli rychleji. Jestli jsem se něco o úspěchu v trvalejším měřítku naučil, pak to, že je potřeba následovat svou intuici a věřit instinktům. I kdyby vám nějaký skvělý obchodník ukázal svou strategii, vy ji okopírovali a začali obchodovat, nebude vám fungovat přesně tak jako jemu. Vždy je potřeba dodat svou myšlenku, zamyslet se nad principy úspěchu daného stylu obchodování a snažit se ho posunout dále. Pamatujte na základní myšlenku – kdyby všichni obchodovali stejnou super úspěšnou strategii, nikdo by nebyl úspěšný, protože by ani nebyly žádné obchody.

Práce na finančních trzích vyžaduje zejména disciplínu a soustředění. Rozdílem proti jiným činnostem je, že opravdu potřebujete finanční kapitál, abyste

začali. V dnešní době existuje hodně podnikatelských nápadů a činností, kdy vám stačí váš čas a minimum kapitálu pro vstup do odvětví. Na finančních trzích to ale bez kapitálu nejde. A ještě to má jednu podmínku – musíte používat takový druh kapitálu, který můžete bez větších problémů prodávat. A to je vždy psychicky náročné. Dnes již existují široké možnosti demo účtů, díky kterým si můžete testovat vaše myšlenky, nápady a strategie, ale dokud nesáhnete na reálné peníze, bude to vždy bez toho pravého psychického tlaku, který vám bude svazovat ruce a prověřit vás po všech stránkách.

Na prodávání kapitálu se zkuste připravit dopředu, i když to jde jen velmi obtížně. Na trzích obecně prodává nebo je výkonem kolem nuly 70 až 80 procent všech subjektů. A to bereme v úvahu i ty, kteří se na trzích pohybují delší čas. Začátečníci jsou ještě ohroženější skupinou, která velmi často slouží jako zásobárna peněz pro ty úspěšnější. Abyste si ale nemysleli, že vše je ztraceno, existují samozřejmě i vydělávající lidé. Pokud budete věnovat čas přípravě a budete úspěšní v testování, máte nakročeno k tomu první prodávání překonat a stát se úspěšnými obchodníky na finančních trzích.

Musíte si uvědomovat své výhody a držet se jich. Jde zejména o:

- Vaši velikost – nemyslím vaši výšku, ale množství peněz, které v obchodech budete mít. Nepodceňuji vaše bohatství, ale měřit se s velkými investičními bankami zřejmě nebudete. A v tom je vaše výhoda. Nemusíte přemýšlet, kam na trzích dát stovky milionů, což je velmi obtížný úkol. Pro vaše relativně menší peníze najdete více možností, jak investovat. Nebudete svázáni žádnými pravidly, žádný vládní orgán vás nebude kontrolovat a v neposlední řadě nebudete mít problémy s likviditou. Z tohoto důvodu vám stačí již pouze vědět, jak investovat, a máte mnohem jednodušší cestu k dosažení úspěchu na kapitálových trzích.
- Unikátnost strategie – vaše strategie bude na trzích zcela jedinečná a to si musíte uvědomit. I když dokonce použijete nějaký již známý nápad a budete někoho kopírovat, v rámci velikosti celého trhu budete stále jedineční. V tu chvíli těžíte z toho, že nikdo jiný nevstupuje do trhu jako vy. Zmiňuji to proto, že velké fondy mají problém s umístěním peněz a jejich strategie se dají studovat. Tím pádem lze také vymýšlet protitahy.
- Čas – můžete obchodovat, kdy chcete, a nikdo vás k tomu nenutí. Jste motivováni čistě svými zájmy, a oproti velkým fondům a jejich manažerům, nemusíte každý den sledovat trhy. Máte dost času k testování vašich strategií a myšlenek.

2. Základní pojmy

Vysvětlení základních pojmů a porozumění jim je naprostá nezbytnost, pokud chcete na trzích uspět. Musíte vědět, co je to broker, long, short, margin a další podobné výrazy. Nebudeme probírat pojmy všechny, to by bylo na celou knihu. Po prostudování této kapitoly ale budete umět číst odbornější články nebo alespoň internetové stránky poskytovatelů přístupu na burzy, tzv. brokerů, a budete rozumět tomu, co vám vlastně nabízejí.

Broker	Bez něj to při obchodování na trzích půjde jen obtížně. Je to společnost, která zajišťuje vaše spojení s burzou, kde se dané aktivum obchoduje. Potřebujete ho pro vykonání vašeho příkazu na nákup nebo prodej. Více naleznete v kapitole o brokerech.
Aktivum	Souhrnně označuje produkt, který si chcete na burze koupit. Může jít o akcii, měnový pár, ropu atd. Prostě cokoli, co na burze lze koupit a opět prodat.
Likvidita	Na likvidním aktivu probíhá hodně obchodů, nabídka a poptávka je vždy blízko sebe, nemáte problém se vstupem do trhu ani s výstupem. Nelikvidním aktivům by se měl začínající obchodník vyhnout. Někdy akcie ukazuje růst o 20 procent, ale když se podíváte na proběhlé obchody, zjistíte, že jen např. proběhla jedna větší objednávka a zvedla cenu, protože vykoupila všechny nabízející až do úrovně + 20 procent.
Long pozice	Long označuje tzv. dlouhou pozici, jste v trhu a očekáváte růst.
Short pozice	Short je tzv. krátká pozice, kdy spekulujete na zisk v rámci poklesu aktiva. Funguje to reálně tak, že vy si od brokera půjčíte dané aktivum. Základní myšlenkou je, že u brokera drží hodně lidí pozice long v daném aktivu, aby ten měl co půjčovat. Následně vy aktivum prodáte trhu a získáte tak např. 100 USD. Váš předpoklad o poklesu vyjde a trh jde dolů. Když je cena 80 USD, vy koupíte aktivum zpět, vydáte tedy 80 USD. Jednoduchým výpočtem je vidět, že jste vydělali 20 USD. Aktivum následně vracíte brokerovi. Půjčení probíhá v dnešní době

	automaticky, nemusíte se nikde ptát nebo někam volat.
Margin	Dnes naprostá většina brokerů nabízí obchodování na margin, kdy skládáte pouze určitou zálohu za hodnotu celého aktiva, která je blokována na vašem účtu. Máte tak možnost obchodovat s větším obnosem peněz, než ve skutečnosti máte. Např. na FOREX trhu vám může broker nabízet 1:100. Přepočtem to znamená, že když dáte na účet 1 000 USD, můžete obchodovat 100 000 USD. V případě posunu o 1 procento v obchodě vyděláte nebo proděláte celý svůj účet. Proto si na margin dávejte velký pozor, dokáže vám hodně přidat zisky, ale zároveň i ztráty.
Burza	Orgán, který umožňuje nákup a prodej daného aktiva a drží nad procesem obchodování ochrannou ruku. Budete na ni mít přístup přes svého brokera.
Market příkaz	První ze série možných příkazů pro otevření pozice na trhu. Tento typ vstoupí do trhu za aktuální nejlepší možnou cenu co nejrychleji. Dejte si pozor na rozdíl nabídky a poptávky. Budeme se mu věnovat níže v knize, ale v případě Long pozice vstoupíte za nejlepší nabídku, u nelikvidních aktiv to může být značně nevýhodné.
Limit příkaz	Vstoupí do trhu za vámi zadanou cenu, za kterou chcete aktivum získat. Pokud aktivum stojí např. 100, a vy chcete vstoupit za 80, použijete limit. Vstoupí vám vždy na nejlepší možnou cenu pod limitem. Proto pokud byste zadali 120, vstoupí vám za 100, protože to je první nejlepší cena a je pod limitem.
Stop příkaz	Vstoupí do trhu případně z něj vystoupí při proražení dané hladiny. Vysvětlíme na příkladu. Cena aktiva je 100, vy chcete do trhu, když bude výše než 120. Pak zadáte příkaz stop. Pokud již v trhu jste a chcete ochránit pozici před propadem pod určitou hranici, opět zadáte stop.
Stop limit	Samotný stop výše generuje market příkaz, který jde do trhu. Pokud je ale trh nelikvidní, je vhodné

	použít příkaz stop limit. Při proražení vámi zadané hodnoty se zaktivuje stop příkaz a vytvoří sám limit příkaz na hodnotě, který pak čeká na vyplnění. Hodnotu limitu můžete určit napevno, případně jako hodnotu, která se odečte od stop ceny.
Demo účet	Anglicky simulated account vám dává možnost vyzkoušet si svůj obchodní plán nanečisto. Broker vám ho většinou automaticky zaktivuje po otevření účtu u něj. Všechny obchody jsou prováděny „jen jako“ a nejdou reálně do trhu. Účet se ale chová jako reálný a vy si můžete vše pečlivě otestovat.
Transakční náklady	Náklady spojené s uskutečněním obchodního případu. Konkrétně náklady na vyhledání protistrany, náklady spojené s vyjednáváním, právní náklady, náklady spojené s převodem peněz a majetku.
RRR	Poměr risku a zisku (Risk Reward Ratio).
Breakeven	Bod zvratu, okamžik, kdy příslušná pozice nevydělává ani neprodělává.
Front kontrakt	Kontrakt s nejbližší expirací, v rámci strategie se může jednat i o kontrakt expirující ve vzdálenějším měsíci, ale pouze v situaci, že se strategie skládá ještě z jednoho více vzdáleného kontraktu.
Back kontrakt	Kontrakt expirující kdykoliv po front kontraktu.
Carry trade	Rozdíl mezi úrokovými sazbami. Tato transakce se jmenuje úrokový swap, je to úrok, který však nezískáte bez rizika. Za výnos z úrokového swapu platíte rizikem změny úrokových sazeb a hlavně na FX (forexu) rizikem změny kurzu jedné nebo obou měn. Na tomto principu se obchoduje velká část měnových trhů.

